

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

จากวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาบทบาทการแต่งหน้าในฐานะที่เป็นส่วนขยายความรู้สึทางด้านจิตใจในสื่อวิทยุโทรทัศน์ มีเป้าหมายเพื่อให้เข้าใจถึงการแต่งหน้าในสื่อโทรทัศน์ว่าเป็นผลจากการควบคุมทางด้านสังคมและอิสรทางความคิดสร้างสรรค์อย่างไร และเพื่อศึกษาว่าการแต่งหน้าถูกนำมาใช้สร้างบุคลิกภาพให้นักแสดงและผู้นำเสนอรายการโทรทัศน์อย่างไร ดังนั้นวิธีการที่นำมาใช้จึงควรเป็นวิธีที่สามารถเอื้อให้ผู้วิจัยได้สามารถเข้าใจ และมีโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างใกล้ชิดที่สุดเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งวิธีการเก็บข้อมูลในลักษณะวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีที่เหมาะสม ในการนำมาใช้เป็นวิธีวิจัยในการศึกษาคั้งนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและการเก็บข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลเอกสาร

เอกสารที่เลือกศึกษา คือ เอกสารที่เป็นข้อมูลของสื่อมวลชนในสาขาต่างๆ และ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแต่งหน้า โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องในด้านการแต่งหน้าแบบแฟชั่นที่มีแนวคิดหลักใดๆก็ตามประกอบอยู่ ซึ่งเอกสารเหล่านี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางด้านการศึกษาจนเป็นที่ยอมรับ แต่เนื่องจากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มและจัดเผยแพร่ทั่วไปที่จัดทำโดยคนไทยนั้นมีน้อยมากจนไม่อาจเลือกศึกษาเป็นกรณีเฉพาะได้จึงจำเป็นต้องยึดข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่ผลิตโดยชาวต่างประเทศเป็นแหล่งข้อมูลส่วนหนึ่ง รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องทางด้านความงามต่างๆ โดยผู้วิจัยใช้หลักในการพิจารณาว่าเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยศึกษาหรือเป็นหลักสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ประกอบในการศึกษาได้

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

เพื่อศึกษาข้อมูลในบริบทที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาบทบาทของการแต่งหน้าในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนของไทย การเข้าถึงข้อมูลในส่วนนี้จำเป็นต้องศึกษาจากแหล่งข้อมูลบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและผลิตผลงานทางด้านการศึกษาของไทยโดยเก็บข้อมูลหลักจากบุคลากรที่เป็นผู้ส่งสารทางโดยตรงและบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในส่วนที่มาเสริมในการสร้างความหมายส่วนอื่นๆ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. คุณ พรพรรณอร แสงอาทิตย์

ผู้อำนวยการโรงเรียนสอนศิลปะการแต่งหน้า MTI (ขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ) และดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการของบริษัท MTI จำกัด คุณพรพรรณอรมีประสบการณ์อยู่ในวงการการแต่งหน้า และการทำงานของคุณคนในวงการแต่งหน้ามากมาย และเป็นระยะเวลาช้านาน จากตำแหน่งในฐานะผู้บริหาร และความรู้ความชำนาญของคุณพรพรรณอร ส่งผลให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้รับข้อมูลในมุมมองที่ต่างออกไปและข้อมูลที่ได้มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากประสบการณ์ในช่วงอดีตที่ผ่านมาในการทำงานทางด้านสื่อโทรทัศน์ ทำให้การเก็บข้อมูลบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ติดต่อขออนุเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นทางการ ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดี แต่ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคคลระดับผู้บริหารการนัดหมายเวลาจึงค่อนข้างเป็นอุปสรรค และต้องเลื่อนนัดออกไปหลายครั้ง แต่เมื่อถึงเวลานัดครั้งสุดท้ายได้ตกลงให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวันที่ 2 เดือนมีนาคม 2541 โดยผู้ให้ข้อมูลก็ได้กรุณาสละเวลาการทำงานให้โดยไม่จำกัดเวลาในการสัมภาษณ์

2. คุณอรณา กฤษฏี

Make-up Artist ระดับ Top-Ten ของประเทศไทย คุณอรณาประกอบอาชีพในสาขาต่างๆอีกทั้งยังมีสถานสอนการแต่งหน้าเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงความสำเร็จเป็นที่ยอมรับในสังคม โดยเฉพาะเรื่องการแต่งหน้า ทางด้านแฟชั่น

การสัมภาษณ์ได้รับความช่วยเหลือจากทางบริษัทกันตนา โดยการความช่วยเหลือจาก ผศ.ปนัดดา ธนสถิตย์ ซึ่งอนุญาตให้ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลในกองถ่ายทำเรื่อง ผีพยาบาท ในวันที่ 2 พฤษภาคม 2541 ซึ่งคุณอรณาเป็นหนึ่งในผู้แสดง ผู้วิจัยจึงได้รับความกรุณาเกี่ยวกับข้อมูลเรื่องการแต่งหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

3. คุณอิสณีย์ บุญมา

หัวหน้าหน่วย Star Make-up ฝ่ายพัฒนาธุรกิจบริษัท ไอเลียร์ คัพเวอร์มาร์ค คุณอิสณีย์ มีประสบการณ์การทำงานทางด้านแต่งหน้าในสื่อโทรทัศน์ก่อนรับหน้าที่ปัจจุบัน ซึ่งเป็นหน้าที่ผู้ควบคุมดูแลช่างแต่งหน้าในส่วนประจำกองถ่าย และคอยเป็นผู้ประสานงาน และควบคุมผลงานที่ผลิตขึ้นจากช่างของบริษัท

ในการเก็บข้อมูล คุณอิสณีย์ให้ความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลสองครั้ง ครั้งแรกขอสัมภาษณ์ วันที่ 10 ธันวาคม 2540 แต่เนื่องจากคุณอิสณีย์ต้องเดินทางไปต่าง

จังหวัดและติดธุระส่วนตัว ทำให้ การเก็บข้อมูลครั้งที่ สอง ต้องเลื่อนไปเก็บในวันที่ 19 ธันวาคม 2540 ซึ่งคุณอิสถียได้พาผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์เบื้องหลังการถ่ายทำในกองถ่ายละครเรื่อง ธรณีนี่นี้ใครครอง ทั้งนี้เพราะเป็นละครเพิ่งเริ่มเปิดกล้อง คุณอิสถียจึงจำเป็นต้องเข้าไปตรวจดูการทำงานของคุณน้อง

4. คุณดุษฎี ภูพานิช

ช่างแต่งหน้าประจำกองถ่ายบริษัทยู แอนด์ ยู (ผู้จัดคือละครเรื่อง ธรณีนี่นี้ใครครอง คือคุณวรยุทธ มลิทธจินดา และ คุณธิตีมา สังขพิทักษ์) คุณดุษฎีมีประสบการณ์ในการทำงานในสื่อทางด้านละคร จึงได้อนุเคราะห์ข้อมูลได้ครอบคลุมตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลทางสื่อละคร ผู้วิจัยถูกพาไปโดยมิได้เปิดเผยในฐานะผู้วิจัยเนื่องจากคุณอิสถียแนะนำให้ผู้วิจัยอย่างค่อนข้างคลุมเคลือ โดยแนะนำว่า “ น้องเค้าตามมาศึกษาเรื่องแต่งหน้า หนะ ” ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงใช้วิธีการสังเกตการณ์ส่วนหนึ่ง ว่าการทำงานของคุณดุษฎีแต่งหน้าอย่างไร และมีการพูดจากับผู้คนที่เกี่ยวข้องในกองถ่ายอย่างไรที่เกี่ยวพันกับการแต่งหน้า และนอกจากนี้อาศัยการสอบถามพูดคุยทั้งจากคุณดุษฎี และคุณอิสถียถึงเหตุผล ในการแต่งหน้า ครั้นนั้น ในการแต่งหน้าครั้งนี้ คุณดุษฎีถูกวางตัวให้เป็นช่างแต่งหน้าที่คิดแบบการแต่งหลัก ซึ่งจะต้องมีช่างอีกท่านหนึ่งรับผิดชอบในการแต่ง โดยต้องยึดแนวการแต่งในวันที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเป็นหลัก

นอกจากนี้การถ่ายภาพดาราในขณะที่ยังไม่สวยงามเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยถูกเตือนก่อนล่วงหน้า การเก็บภาพจึงไม่สามารถทำได้อย่างที่ต้องการ

5. คุณอรพร แซ่เฮง (คุณตาล)

ช่างแต่งหน้าประจำรายการเกมโชว์ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ให้ติดตามเก็บข้อมูลในขณะที่คุณตาลปฏิบัติงานในรายการเกมโชว์ สุนัขข้ามโลก ผู้วิจัยจึงโอกาสได้สังเกตการทำงาน การแต่งหน้าในรายการเกมโชว์ ในวันที่ 26 เดือนกุมภาพันธ์ 2541 ด้วย การทำงานครั้งนี้ สามารถเก็บข้อมูลจากช่างได้ครบถ้วน แต่การบันทึกภาพกระทำได้เพียงบางส่วนเนื่องจากหากเข้าไปสังเกตมักแสดงที่มีชื่อเสียง ผู้วิจัย จะได้รับการแนะนำว่า เป็น ผู้มาตามมาดูการแต่งหน้า (เข้าใจในนามของบริษัท คัพเวอร์มาร์ค) และไม่สามารถถ่ายภาพได้ และในการสัมภาษณ์มักจะถูกขอให้หยุดการสัมภาษณ์เป็นช่วงๆเพื่อให้ช่างได้ทำงาน จนบางช่วงผู้วิจัยต้องออกไปคอยนอกห้องส่งเพราะไม่มีสถานที่ที่สามารถจะคอยได้ ผู้วิจัยต้องหมั่นเข้าๆออกๆคอยดูว่าคุณตาลว่างและบริเวณที่คุณตาลทำงานนั้นมีที่ให้สามารถเข้าไปสังเกตการณ์ได้ โดยไม่รบกวนผู้อื่นหรือไม่

6. คุณารกานต์ อนันท์ (คุณจอนนี่)

ช่างแต่งหน้าประจำรายการเกมส์โชว์ ผู้วิจัยได้รับการแนะนำให้เข้าไปสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากและได้รับความร่วมมืออย่างดี ทางผู้คุมรายการ ให้ไปสัมภาษณ์ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2541 แต่เมื่อไปถึงเวลานัดที่แจ้งว่ามีการถ่ายทำกลับยังไม่มีนักแสดงท่านใดมาเลยเพราะอัตรายการในช่วงบ่ายแทนในช่วงแรกนั้นเนื่องจากผู้คุมรายการยังไม่มาและไม่ทราบว่าจะมาเมื่อไหร่ แต่ได้ฝากเรื่องผู้วิจัยไว้อีกทอดหนึ่ง ซึ่งตอนแรกนั้นคุณจอนนี่จะไม่ยอมให้สัมภาษณ์ ซึ่งด้วยสาเหตุอะไรนั้นผู้วิจัยไม่อาจทราบได้ แต่เนื่องจากคุณจอนนี่ยังไม่ต้องทำงาน เพื่อนร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาเก็บข้อมูลของผู้วิจัยได้ขอให้คุณจอนนี่ยอมช่วย ผู้วิจัยจึงได้ทำการเก็บข้อมูลซึ่งเมื่อคุณจอนนี่ยอมให้สัมภาษณ์ ก็ให้ความร่วมมืออย่างดี แต่ทั้งนี้สถานที่ในห้องแต่งหน้านั้นเล็กและแคบเป็นอย่างยิ่ง บริเวณที่แต่งหน้าไม่สามารถนั่งสังเกตการณ์แต่งได้ เพราะเมื่อนักแสดงมาถึง คือ คุณเท่ง เกิดเท็ง นักแสดงต้องออกไปแต่งหน้าเองที่อ่างล้างหน้า ผู้วิจัยจึงต้องออกจากห้องแต่งหน้าด้วยความจำเป็น

คุณจอนนี่มีประสบการณ์ทางด้านการแต่งหน้าในรายการเกมส์โชว์หลากหลายรายการจึงให้ข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับรายการเกมส์โชว์ได้ดียิ่ง การเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นรายการเกมส์โชว์ระเบิดเถิดเทิง ซึ่งเป็นรายการที่ผสมผสานระหว่างช่วงละครตลกและช่วงที่เป็นเกมส์โชว์

7. คุณเกศรา กองแก้ว

ช่างแต่งหน้าประจำสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ผู้วิจัยติดต่อผ่านทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ฝ่ายข่าว ได้รับความอนุเคราะห์อย่างดี การเข้าไปเก็บข้อมูลนอกจากการสัมภาษณ์แล้วผู้วิจัยยังได้รับอนุญาตให้ถ่ายรูปเพื่อใช้ในการศึกษาได้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูล วันที่ 23 เดือน ธันวาคม 2540 แต่เนื่องจากข้อมูลที่ได้ไม่ละเอียดพอจึงต้องทำการเก็บครั้งที่สอง วันที่ 16 เดือน เมษายน 2541 การเก็บข้อมูลจากคุณเกศานั้น น่าประทับใจอย่างยิ่งเพราะคุณเกศได้ให้ความร่วมมืออย่างมาก เพราะเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลคิดว่าผู้วิจัยไม่มีความรู้ทางด้าน การแต่งหน้า จึงได้พยายามอธิบายขั้นตอนการแต่ง และได้กรุณาผู้วิจัยให้สอบถามคำถามต่างๆ แม้กระทั่งเทคนิคการแต่งต่างๆอย่างไม่ปิดบัง นอกจากนี้ในขั้นตอนการให้ข้อมูลก็เป็นผู้ที่กรุณาสละเวลาพักมาให้สัมภาษณ์โดยไม่แสดงอาการที่ทำให้ผู้วิจัยต้องรู้สึกว่าการบกรวนเวลาคุณเกศ และนอกจากนี้ยังช่วยเหลือให้เบอร์โทรศัพท์ช่างแต่งหน้าท่านอื่นด้วย

8. คุณทิวินันท์ คงคราญ

ผู้ประกาศข่าวประจำสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 คุณทิวินันท์มีประสบการณ์ในฐานะทางด้านผู้สื่อข่าวและมีความรอบรู้ในส่วนงานทางด้านนี้ และนอกจากนี้คุณทิวินันท์ ยังมีความสามารถในด้านการแต่งหน้าด้วย ซึ่งเธอได้ใช้ความสามารถทางด้านนี้มาประกอบในการทำงานด้วยตัวของเธอเอง จึงช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างดีเยี่ยมโดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นส่วนของผู้ประกาศที่สามารถแต่งหน้าด้วยตนเอง

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ในการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลจากการแนะนำของ รศ.ดร. ศิริชัย ศิริภายะ จึงทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความสะดวกและสามารถนัดหมายได้อย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวันที่ 10 ตุลาคม 2540

9. คุณสุดเฉลียว วิจิตรพงศ์ษา

เป็นอาจารย์สอนแต่งหน้าประจำโรงเรียนเสริมสวยเกตุวดี การเก็บข้อมูลได้รับความช่วยเหลืออย่างดี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2540

แต่เนื่องจากว่าคุณสุดเฉลียว สอนการแต่งหน้าเพื่อเน้นทางด้านเสริมสวยในงานสังคมงานพิธี มากกว่าใช้ในสื่อมวลชน ข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทางด้านสื่อโทรทัศน์ และภาพยนตร์ในช่วงอดีตที่ผ่านมาที่คุณสุดเฉลียวมีประสบการณ์เคยทำมาก่อน นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้วิจัย

10. คุณ วิภากรักษ์ แทนทอง

ช่างแต่งหน้าประจำรายการข่าวสถานีโทรทัศน์ ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ยื่นจดหมายขออนุญาตผ่านทางฝ่ายข่าวของทางสถานี แต่เนื่องจากคุณวิภากรักษ์ทำงานในนามของ บริษัทัฟเวอร์มาร์ค ผู้วิจัยจึงต้องขออนุญาตจากทางคุณวิภากรักษ์อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในวันที่ 20 เมษายน 2541

11. คุณวิรุยุทธ ปินตาเสน

ช่างแต่งหน้าประจำรายการข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 สี ผู้วิจัยทำจดหมายยื่นผ่านฝ่ายรายการของทางสถานีและได้รับอนุญาตจากคุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ให้เข้าไปเก็บข้อมูลได้ เก็บข้อมูลครั้งแรกวันที่ 30 เมษายน 2541 โดยทำการสัมภาษณ์เพียงอย่างเดียวเพราะคุณยุทธหมดเวรการทำงานในวันนั้นแล้ว ต้องทำการเก็บข้อมูลครั้งที่สองวันที่ 2 พฤษภาคม 2541 ทั้งนี้เนื่องจากว่าผู้วิจัยพบว่าคุณวิรุยุทธไม่เพียงแต่งหน้าประจำรายการข่าวของทาง

สถานีเท่านั้นยังแต่งงานให้รายการ โทรทัศน์อีกหลายรายการ อาทิ รายการ สไปซ์ (spice) รายการเวทีทอง ผู้วิจัยจึง เก็บข้อมูลรายการอื่นด้วย

12. คุณสุภาวดี คำนวนศิลป์

ช่างแต่งงานอิสระประจำรายการ Wow ผู้วิจัยได้รับการแนะนำจากผู้รู้จัก จึงสามารถเข้าไปเก็บข้อมูลได้อย่างราบรื่น คุณสุภาวดี เป็นวิทยากรอบรมทางด้าน การแต่งหน้าด้วย การแต่งงานทางโทรทัศน์ไม่สามารถรับงานได้มากทั้งนี้เพราะรายการ Wow เป็นรายการที่จำเป็นต้องเดินทางไปต่างประเทศด้วยจึงทำให้ไม่สะดวกในการให้คิว รายการนี้มีความน่าสนใจที่รูปแบบรายการนำเสนอเรื่องราวที่หลากหลายทั้งในประเทศและนอกประเทศ นอกจากนี้พิธีกรที่ดำเนินรายการเป็นนางแบบที่มีชื่อเสียง จึงน่าสนใจว่าการแต่งงานทางรายการเป็นเช่นไร การเก็บข้อมูลครั้งแรกล้มเหลวเนื่องจากพิธีกรประจำรายการป่วยกระทันหัน จึงเก็บข้อมูลครั้งที่สองในวันที่ 10 พฤษภาคม 2541

13. คุณเสริมสุข วัดขำ (คุณตุ๊ก)

คุณตุ๊ก เป็นช่างแต่งงานประจำรายการโทรทัศน์ของบริษัท บอร์น แอนด์ แอสโซซิเอตส์ ซึ่งรายการส่วนมากเป็นรายการประเภทเกมส์โชว์ ในลักษณะตอบคำถาม คือ รายการลับเฉพาะคนรู้ใจ รายการใครผิดใครถูก รายการจู้จี้ บอค์ส์ เกมส์ และประเภทรายการวาไรตี้โชว์ คือ รายการทไวท์ไลท์ โชว์ คุณตุ๊กมีประสบการณ์การทำงานทางด้านประเภทรายการเกมส์เป็นระยะเวลาร่วม 10 ปี จึงมีความชำนาญในด้านการแต่งงานทางรายการโทรทัศน์ที่น่าสนใจ

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับการแนะนำจาก ดร. พิมพิฑูโร ลิมปพัทธ์ และได้รับอนุญาตจากทางผู้ควบคุมรายการคือคุณก่อเกียรติ ลิมปพัทธ์ จึงทำให้การเก็บข้อมูลราบรื่น

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลครั้งแรกในวันที่ 1 พฤษภาคม 2541

“ “ “ ที่สองวันที่ 15 “ “ “

“ “ “ ที่สามวันที่ 22 “ “ “

14. คุณวนัสนันท์ ขำทอง

ช่างแต่งงานประจำ กองถ่ายกองถ่ายละครเรื่อง ชายไม่จริงหญิงแท้ (ถ่ายทำโดยบริษัท เอ็กซ์แซก EXACT) และรายการข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ผู้วิจัยได้รับการแนะนำจากคุณวิภากรักษ์ ซึ่งคุณวนัสนันท์ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี การเก็บข้อมูลครั้งแรกผู้

จัดได้ช้ขออนุญาต เข้าไปสังเกตการณ์ในขณะที่คุณณัฐนันท์กำลังปฏิบัติงานในวันที่ 4 เมษายน 2541 และเก็บข้อมูลครั้งที่สองวันที่ 19 พฤษภาคม 2541

15. คุณพุดตาล บุญเรือง

ช่างแต่งหน้าประจำละครเรื่อง กระโปรงบานขาสั้น (กองถ่ายกันตนา) การเก็บข้อมูลจากกองถ่ายกันตนา ผู้วิจัยได้รับการแนะนำจาก บริษัทกันตนา จึงทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความราบรื่น ได้ทำการเก็บข้อมูลวันที่ 30 เมษายน 2541

ละครเรื่องนี้เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับวัยรุ่น จึงเป็นแนวละครอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจศึกษา

16. คุณ มะกอร์ แวกะจี

ช่างแต่งหน้าประจำบริษัท อาร์ เอส โปรโมชัน ฝ่าย ทีวี มีหน้าที่รับผิดชอบแต่งหน้า นักร้องประจำค่าย อาร์ เอส ที่ต้องออกรายการทางโทรทัศน์ แต่มีการถ่ายทำนอกสถานที่ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้รู้จักแนะนำให้สัมภาษณ์ซึ่งได้รับความร่วมมือจากคุณมะกอร์อย่างดี โดยนัดเก็บข้อมูลในวันที่ 22 เมษายน 2541 แต่การเก็บข้อมูลภาพถ่ายไม่สามารถทำได้เพราะงานประจำเดือนของคุณมะกอร์เสร็จสิ้นและยังไม่มีตารางงานใหม่

17. คุณสมพร้อม เตียธสิทธิ์

ช่างแต่งหน้าอิสระประจำรายการเกมส์โชว์ แสบ คุณ สอง ผู้วิจัยได้รับการแนะนำจากทางโรงเรียนสอนแต่งหน้า MTI ปัจจุบันคุณสมพร้อมทำงานทางภาพยนตร์ด้วย อาทิ ผีน้ำคาราโอเกะ เด็กกระเบิด เจนนี่กลางวันครบ กลางคืนคะ เด็กสิบแปดฝนคนอันตราย และเรียวสมหวัง การเก็บข้อมูลต้องสัมภาษณ์นอกสถานที่ ในวันที่วันที่ 22 เมษายน 2541 เพราะคุณสมพร้อมไม่สะดวกที่จะให้สัมภาษณ์ในช่วงเวลาทำงาน ผลการเก็บข้อมูลประสบความสำเร็จ แต่ผู้วิจัยพบปัญหาว่า เนื่องจากผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลในการทำงานทางรายการโทรทัศน์ แต่เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าการแต่งหน้าในรายการเกมส์โชว์เป็นการทำงานที่ง่าย ทำให้คุณสมพร้อมกล่าวว่าไม่อยากพูดถึงงานทางด้านโทรทัศน์เท่าไรแต่อยากพูดถึงการทำงานทางภาพยนตร์มากกว่า ผู้วิจัยจึงต้องพยายามที่จะให้คุณสมพร้อมให้ข้อมูลแบบเปรียบเทียบระหว่างการแต่งหน้าและการทำงานในละครเวที , เกมส์โชว์ , และ ภาพยนตร์

18. คุณสมหมาย มหาสมบัติ

ช่างแต่งหน้าประจำกองถ่ายละครเรื่อง ผียาบาท ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ทางบริษัทกันตนา ให้ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แจ้งจุดประสงค์เกี่ยวกับการทำวิจัยซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลทางกันตนาแจ้งให้ผู้วิจัยทราบว่าในขณะนั้นสามารถตามไปที่กองถ่ายเพื่อเก็บข้อมูลได้ที่ไหน และควรไปพบกับท่านใดซึ่งจะเป็นผู้ที่สามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลได้ ผู้วิจัยได้ตามไปที่กองถ่ายละครเรื่อง ผียาบาทในวันที่ 2 พฤษภาคม 2541 และได้ขอสัมภาษณ์คุณสมหมายซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการแต่งหน้าแบบทั่วไป เพราะในละครเรื่องนี้จะมีการแต่งนักแสดงในบทผีด้วยแต่จะเป็นช่างแต่งหน้าพิเศษ การสัมภาษณ์คุณสมหมายได้รับความร่วมมืออย่างยิ่ง และในขณะที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทราบว่าคุณสมหมายรับผิดชอบการแต่งหน้าละครเรื่องเก้ากุนลากับด้วย ทำให้ผู้วิจัยขอสัมภาษณ์การแต่งหน้าละครเรื่องนี้ในคราวเดียวกัน

19. คุณค่านวน คุณมณีมิลิน ณ โกเมน

เป็นช่างแต่งหน้าพิเศษของทางกองถ่ายละครเรื่อง ผียาบาท เนื่องจากคุณค่านวนรับผิดชอบการแต่งหน้าให้คุณจอนนี่ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า มีบางช่วงที่ไม่ได้แต่งเทคนิคพิเศษ แต่ใช้การแต่งหน้าเพื่อการสื่อความหมายจึงได้ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากคุณค่านวน ในวันที่ 2 พฤษภาคม 2541 และได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลอย่างยิ่งเช่นกัน

3. แหล่งข้อมูลจากประสบการณ์ของผู้วิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยมีกาลได้ผ่านการศึกษาด้านการแต่งหน้าจาก

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ สาขาการละคร ในวิชาการแต่งหน้า 1 และการแต่งหน้า 2 และตลอดช่วงที่ศึกษาระหว่างชั้นปีที่ 2-4 ได้มีส่วนร่วมเป็นผู้แต่งหน้าให้ละครที่นักศึกษาจัดแสดง และ งานแสดงนอกสถานศึกษา

โรงเรียนสอนแต่งหน้า Shu uemura . Tokyo , ประเทศญี่ปุ่น

Makeup Story School (ประเทศไทย)

Special Effect (มุลินธิแสงอรุณ workshop)

และมีประสบการณ์การทำงานด้านการแต่งหน้าจากละครเวที

ประสบการณ์การสอนที่สถาบันพัฒนาบุคลิกภาพ John Robert Powers , มหาวิทยาลัยเซนต์จอนห์ , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (คุรุฝึกสอน)

นอกจากนี้ยังมีโอกาสดูการทำงานด้านการแต่งหน้าที่สถานี NHK รวมทั้งได้ฝึกงานในฐานะผู้ช่วยช่างแต่งหน้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายญี่ปุ่น ในขณะที่สร้างภาพยนตร์เรื่องสายน้ำไม่ไหลกลับ (ร่วมกันสร้างระหว่างไทย คือ สถานีช่อง3 และประเทศญี่ปุ่น)

จากประสบการณ์ทั้งด้านการศึกษาและประสบการณ์ทางด้านการงานทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้สัมผัสแนวการแต่งหน้าและการปฏิบัติงานทั้งในส่วนของไทยและญี่ปุ่นรวมทั้งตลอดเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาทางด้านนี้ผู้วิจัยก็ได้เปิดโอกาสตนเองที่จะศึกษาลักษณะรูปแบบและความรู้ทางแนวของชาวตะวันตก ทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้โดยใช้จากทั้งประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาและประสบการณ์ที่ศึกษาในปัจจุบันในบางส่วนและสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเรื่องที่ทำการศึกษาได้ ในการวิจัยครั้งนี้ประสบการณ์ส่วนตัวได้ช่วยเหลือในการสังเกตการณ์ทางด้านการแต่งหน้าที่ผู้วิจัยไม่สามารถเปิดเผยตัวเองได้มาก เพราะสามารถทำความเข้าใจได้โดยไม่ต้องสอบถามรายละเอียดหรือเทคนิคที่ถุคนำมาใช้

การเก็บข้อมูลในครั้งนี้ส่วนใหญ่แล้วผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากการแนะนำตัวและการเข้าพบผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่ง ในอีกส่วนหนึ่งผู้วิจัยติดต่อขอข้อมูลจากบุคคลผู้นั้นโดยตรง โดยการทำจดหมายยื่นขออนุญาต การเข้าสนามเก็บข้อมูลบางครั้งผู้วิจัยจะเปิดเผยตัวว่าเป็นนักศึกษามาเก็บข้อมูลวิจัย แต่ในบางครั้งก็จะปกปิดฐานะ เพื่อความสะดวกทั้งต่อผู้วิจัยและผู้ที่ถูกนำผู้วิจัย

ปัญหาที่ผู้วิจัยพบจะเป็นปัญหาสุดวิสัยที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถช่วยเหลือได้ โดยเฉพาะปัญหาในการเก็บภาพเพื่อการศึกษา ซึ่งบางครั้งผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกที่จะให้สัมภาษณ์ในขณะที่ปฏิบัติงานส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งนั้น เกิดจากผู้ที่ถูกแต่งมักเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง การเก็บภาพเพื่อใช้ประกอบการวิจัยจึงไม่สะดวก ซึ่งผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยการถ่ายภาพจากนิตยสารที่ทำเรื่องย่อทางละครทีวีมาใช้และภาพจากทางโทรทัศน์ รวมทั้งอาศัยการสังเกตการณ์ในสนามมาวิเคราะห์ประกอบ

นอกจากนี้จะมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเวลาและสถานที่ ที่ไม่มีความแน่นอน และบางครั้งไม่สะดวกต่อผู้วิจัยที่จะอยู่เป็นระยะนานๆ โดยเฉพาะการที่ไปเก็บข้อมูลในรายการเกมส์โชว์ สถานที่ในห้องแต่งตัวจะคับแคบมาก การสัมภาษณ์ต้องใช้สถานที่ในบริเวณที่ผู้ร่วมวิจัยทั้งหลายอยู่ ทำให้มีเสียงรบกวน นอกจากนี้ส่วนใหญ่ไม่มีเก้าอี้พอจะให้นั่งเพราะมีผู้

เกี่ยวข้องในสถานที่จำนวนหลายคน บางครั้งผู้วิจัย ต้องยื่นสังเกตการณ์เป็นชั่วโมงๆ หรือ บางที่ต้องหยุดเก็บข้อมูลชั่วคราวและต้องออกไปนั่งรอนอกห้องส่งจนกว่าจะสามารถเข้าไปเก็บข้อมูลได้อีกครั้ง สถานะการณ์เช่นนี้เป็นอุปสรรคต่อการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องมาก เพราะบางครั้งผู้ให้ข้อมูลไม่มีสมาธิที่จะให้สัมภาษณ์และบางครั้งเมื่อผู้วิจัยเมื่อกลับเข้ามาอีกครั้งบุคคลต่างๆก็เปลี่ยนไปเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยไม่เคยประสบปัญหาที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ตกลงให้ความร่วมมือเลยแม้แต่ครั้งเดียว

การตรวจสอบข้อมูล

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร

ข้อมูลประเภทเอกสารจะทำการคัดเลือกในขั้นตอนแรกโดยการเลือกศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เลือกใช้ และความรู้ทางด้านการแต่งหน้าจากผู้เขียนหรือผู้ผลิตที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับด้านการแต่งหน้าและผู้เชี่ยวชาญโดยตรง ซึ่งงานเอกสารชิ้นนั้นเป็นงานที่ได้นำออกเผยแพร่ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชน งานเอกสารเหล่านี้ถูกนำมาตรวจสอบความแน่นอนอีกครั้งด้วยการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลอื่นๆก่อนที่ได้นำมาใช้ประกอบในการศึกษา และเนื่องจากเนื้อหาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางด้านแฟชั่นในส่วนที่ต้องการความสดและความทันสมัยข้อมูลที่นำมาใช้จะเป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่ล่าสุดเท่าที่จะสามารถนำมาเสนอได้ ณ ขณะที่ทำวิจัย

2. ข้อมูลประเภทบุคคล

การตรวจสอบข้อมูลประเภทนี้จะตรวจสอบจากข้อมูลที่ได้มาว่าตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ คำตอบจากการสัมภาษณ์นั้นกระจำงและเข้าใจอย่างแจ่มชัดหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องกับข้อมูลส่วนอื่นหรือจากผู้อื่นหรือไม่ หากข้อมูลที่ได้มาไม่กระจำงและไม่สมบูรณ์ก็จะทำการเก็บข้อมูลซ้ำ และตรวจสอบจากปฏิกิริยาของผู้กำกับ ซึ่งหากไม่มีการตำหนิหรือให้ช่างแต่งหน้านั้นแก้ไขผลงานของพวกเขาและอนุญาติให้มีการถ่ายทำในลักษณะเช่นนั้น ถือได้ว่าผลงานชิ้นนั้นได้รับความพึงพอใจจากผู้ควบคุม

3. ข้อมูลจากประสบการณ์

ในส่วนนี้เนื่องจากข้อมูลบางอย่างเกิดจากการสังเกตการณ์ในสนาม ได้จัดบันทึกข้อมูลที่ได้มา ในส่วนใดที่สามารถทดลองปฏิบัติเองได้เพื่อทำการตรวจสอบก็จะทำการทดลองปฏิบัติ หากในส่วนใดที่ต้องเก็บจากประสบการณ์ของบุคคลอื่นก็จะพยายามเข้าสนามให้มากที่สุดเพื่อความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้และนำข้อมูลที่ได้จากแต่ละสนามนำมาเปรียบเทียบกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นการศึกษารูปแบบของการแต่งหน้า จำเป็นต้องวิเคราะห์ตั้งแต่พื้นฐานที่สำคัญและหลักความคิดบางอย่างที่สามารถนำมาใช้เพื่อสื่อความหมาย ส่วนหนึ่งผู้วิจัยจะถ่ายทอดแนวความคิดหลักจากโรงเรียนสอนแต่งหน้า Shu uemura และนำแนวคิดนั้นมาใช้ประกอบในการวิเคราะห์รูปแบบของการแต่งหน้าร่วมกับแนวคิดและทฤษฎี และเนื่องจากผู้วิจัยใช้ผลงานของชาวตะวันตกประกอบด้วย ผู้วิจัยจึงได้เลือกนำแนวคิดที่เป็นไปในทางเดียวกัน และแนวคิดที่ผู้วิจัยพบว่าเป็นวิธีที่ช่างแต่งหน้านำมาใช้ในการทำงาน มาผสมผสานกัน เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจให้แก่ผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานทางด้านการแต่งหน้า ซึ่งวิธีการเหล่านี้ผู้วิจัยจะใช้กล่าวถึงในการวิเคราะห์

2. การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายของการแต่งหน้าในฐานะที่เป็นส่วนขยายจิตใจในสื่อวิทยุโทรทัศน์นั้น จะศึกษาขั้นตอนและวิธีการที่ผู้ส่งสารคือผู้ที่แต่งหน้ามีการควบคุมจากสังคมอย่างไร และมีอิสระทางความคิดสร้างสรรค์อย่างไร และในการแต่งหน้าแต่ละครั้งผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายที่จะใช้การแต่งหน้าเพื่อสร้างบุคลิกภาพให้แก่ผู้นำเสนอรายการและนักแสดงอย่างไร ซึ่งได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ศึกษา

วิธีการนำเสนอข้อมูล

เริ่มจากการนำเสนอข้อมูลของช่างแต่งหน้าในรายการโทรทัศน์ว่ามี วิธีการแต่งหน้าเพื่อสร้างบุคลิกภาพให้แก่ผู้นำเสนอรายการและนักแสดงที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นการควบคุมทางสังคมและอิสระทางความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานแต่ละรายการทางสื่อโทรทัศน์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แยกข้อมูลของช่างแต่งหน้าแต่ละ

บุคคลในแต่ละประเภทรายการ ก่อนที่จะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎี และสุดท้ายจึงนำเสนอสรุปผลการวิจัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยเลือกสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นช่างแต่งหน้าในรายการโทรทัศน์ประเภทรายการต่างๆทั้งสิ้น 15 ท่าน และจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแต่งหน้าและการทำงานในอาชีพสาขานี้ 3 ท่าน และจากผู้ประกาศที่แต่งหน้าด้วยตนเองเป็นหลัก 1 ท่าน จากรายการทั้งหมด 21 รายการ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงหลักการแต่งหน้าพื้นฐานที่พบ่าใช้ในการแต่งทางรายการโทรทัศน์ในบทต่อไปก่อนทำการวิเคราะห์ในแต่ละรายการตามให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเหล่านั้นรับผิดชอบ